

هستی و شناخت

دوفصلنامه علمی

سال نهم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۴۰۱

۱۷

هستی و شناخت

برهان فرا-استقراء بدبینانه و واقع‌گرایی علمی: رویکردهای غیر ارجاعی * خدا همچون کنش‌گری اخلاقی (۱) * شناخت خدای یگانه در ادیان ابتدایی * منطق و معرفت‌بخشی در نظام‌های حاج‌حسینی * آزادی و خودتعیین‌بخشی فرد در فلسفه هگل * بررسی رویکرد هاکینگ به مطالعات تطبیقی: گذار از دین تطبیقی به فلسفه تطبیقی * بررسی جایگاه تأویل در تأملات قرآنی ملاصدرا با تأکید بر اصول و مبانی فلسفی وی * جایگاه حکمت عملی در طبقه‌بندی دانش‌ها از دیدگاه فارابی * رابطه علم ادراک حسی با تجربه ادراک حسی: بررسی مواجهه برج با مک‌داول * واکاوی اندیشه فاعلیت در حکمت مشاء * بررسی انتقادی عقلانیت معرفت‌دینی، معیار و پیامدهای مترتب بر آن از منظر سیدان بر اساس مبانی حکمت متعالیه (جوادی آملی) * تحول مفهومی دولت و جامعه در دوران روشنگری با تمرکز بر فلسفه هابز

سال نهم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۴۰۱

مفکران

پژوهش‌های فلسفی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هستی و شناخت بر اساس نامه شماره ۳/۱۸/۲۱۹۱۷ مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارای درجه علمی - پژوهشی می‌باشد.

هستی و شناخت ادامه انتشار نامه مفید فلسفی است که بر اساس نامه شماره ۳/۲۹۱۰/۱۳۷۳ مورخ ۷۹/۱۱/۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دارای درجه علمی - پژوهشی می‌باشد و بر اساس نامه شماره ۳/۱۸/۲۱۹۱۷ مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، از این پس نشریه علمی پژوهشی «نامه مفید فلسفی» با حفظ سابقه با عنوان جدید «هستی و شناخت» منتشر می‌شود.

صاحب امتیاز
دانشگاه مفید

مدیر مسئول
دکتر سید مسعود موسوی کریمی

سر دبیر:

دکتر سید ضیاء موحد

جانشین سر دبیر:

علیرضا ملکی

اعضای هیأت تحریریه:

دکتر شاپور اعتماد	دانشیار مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
دکتر محمد انتظام	دانشیار دانشگاه مفید
دکتر امیر دیوانی	استاد دانشگاه مفید
دکتر میرسعید موسوی کریمی	استاد دانشگاه مفید
	دکتر سید ضیاء موحد
	استاد دانشگاه مفید
	دکتر سید ضیاء موحد
	استاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
	دکتر محمد ایلخانی
	استاد دانشگاه شهید بهشتی
	استاد دانشگاه قم

اعضای هیأت بین‌المللی:

پروفیسور آندره سمیرنوف

استاد آکادمی علوم روسیه

* * * *

مدیر اجرایی: زکریا مهتری

ویراستار ادبی (فارسی): محمد رضا منصفی

ویراستار ادبی (انگلیسی): مژگان مفیدی

* * * *

مقالات تنها باید از طریق سامانه متمرکز نشریات دانشگاه مفید (سامانه نشریه هستی و شناخت) به دفتر مجله ارسال شود.

راهنمای ضوابط نگارشی و ویرایشی مقالات و اصول اخلاقی نشریه و همچنین فرایند پذیرش مقالات در پایگاه اینترنتی نشریه منعکس شده است.

* * * *

نشانی: قم، بلوار شهید صدوقی، دانشگاه مفید، دبیرخانه مراکز مطالعاتی. کد پستی: ۶۷۷۷۷-۳۷۱۶۹

تلفن: ۳۲۱۳۰۱۵۰ (۰۲۵)   نمابر: ۳۲۹۲۵۷۶۴ (۰۲۵)

شاپا چاپی: ۴۶۶۴-۲۴۲۳   شاپا الکترونیکی: ۶۸۰۹-۲۶۷۶

پست الکترونیک: ek.mofidu@gmail.com   پایگاه اینترنتی: http://philosophy.mofidu.ac.ir

چاپخانه: اشراق

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

* دوفصلنامه هستی و شناخت در تمام حوزه‌های گسترده و گوناگون مباحث فلسفی آماده پذیرش و بررسی مقالات است.

* اصول شفافیت، حقوق نویسندگان و خوانندگان، ضوابط اخلاقی نویسندگان، داوران، سردبیر، هیات تحریریه و دفتر نشریه به صورت کامل در سامانه منعکس شده است. دوفصلنامه هستی و شناخت خود و همکاران خود را و همچنین تمامی نویسندگان را مکلف به پیروی از این آیین‌نامه‌ها می‌داند. این آیین‌نامه‌ها اکثراً بر اساس اصول کمیته بین‌المللی اخلاق نشر (COPE) و دستورالعمل‌های داخلی دوفصلنامه هستی و شناخت تدوین شده است.

* مقالات دریافتی تنها در صورتی قابل بررسی هستند که دارای شرایط زیر باشند:

- مقاله‌ارسالی باید نتیجه مستقیم تحقیقات نویسنده و یا نویسندگان آن باشد و رعایت تمام ضوابط اخلاقی نگارش الزامی است. - حجم مقاله به همراه تمام اجزاء آن نباید از ۷۵۰۰ کلمه تجاوز کند.

- مقاله باید دارای بخش‌های زیر باشد:

الف) چکیده فارسی و انگلیسی مقاله، هر کدام حداکثر در ۲۲۰ کلمه؛

ب) واژگان کلیدی فارسی و معادل انگلیسی آنها (حداکثر ۴ تا ۷ کلمه)؛

پ) مقدمه، پیکره اصلی مقاله، بحث، نتیجه و همچنین فهرست منابع باید به صورت کامل و دقیق منعکس شود.

ت) فهرست منابع مقالات پس از پذیرش چاپ مقاله، می‌بایست توسط نویسندگان به زبان انگلیسی ترجمه شوند.

ث) برای درج و انتقال مقالات به سامانه‌های بین‌المللی معتبر نمایه‌سازی، در صورت درخواست دفتر دوفصلنامه، نویسندگان مکلفند خلاصه‌ای ۷۵۰ کلمه‌ای از مقاله خود تهیه و به زبان انگلیسی ترجمه کنند.

- فایل مشخصات نویسندگان بر اساس نمونه قرار داده شده در سامانه دو فصلنامه، تکمیل و از طریق سامانه ارسال شود.

- فایل تعهدنامه بر اساس نمونه قرار داده شده در سامانه دوفصلنامه، تکمیل گشته و توسط تمامی نویسندگان و ذینفعان مقاله امضا گردد. لازم است هنگام ارسال مقاله، اسکن این برگه در سامانه بارگذاری گردد.

- مقاله‌ارسالی در هیچ نشریه داخلی یا خارجی چاپ نشده باشد؛ همچنین هم‌زمان به سایر مجلات یا مجموعه‌ها فرستاده نشود.

- نویسندگان مقالات جهت استانداردسازی و تنظیم شیوه ارجاعات و استنادات در مقاله، می‌بایست فایل راهنمای مربوطه را از قسمت «راهنمای نویسندگان» دریافت کرده و تمام قواعد و نکات آن را در مقاله به دقت رعایت کنند.

- شیوه مورد نظر دانشگاه مفید در تدوین استانداردهای نگارشی و ویرایشی متون، فصل ۱۴ از نسخه هفدهم استاندارد شیکاگو است.

* دوفصلنامه هستی و شناخت تمام مقالات دریافتی را با استفاده از سامانه‌های مشابهت‌یاب و بررسی اصالت، بررسی و تحلیل می‌کند. در صورت کشف و قطعیت نقض اصول اخلاقی و بروز سرقت علمی، شدیدترین برخوردها صورت خواهد گرفت.

* تمام فایل‌های نمونه و دستورالعمل‌های کامل چگونگی تدوین و ارسال مقالات در سامانه دوفصلنامه هستی و

شناخت درج شده است. لطفاً بر اساس آن‌ها مقالات خود را تدوین و پس از اطمینان از رعایت تمام نکات، اقدام به ارسال مقالات خود نمایید.

سیاهه مقالات

- ۷ ..... برهان فرا-استقراء بدبینانه و واقع‌گرایی علمی: رویکردهای غیر ارجاعی
میرسعید موسوی کریمی
- ۴۱ ..... خدا همچون کنش‌گری اخلاقی (۱) .....
ابوالقاسم فنائی
- ۷۱ ..... شناخت خدای یگانه در ادیان ابتدایی .....
عبدالرحیم سلیمانی
- ۸۹ ..... منطق و معرفت‌بخشی در نظام‌های حاج‌حسینی .....
اسدالله فلاحی
- ۱۱۵ ..... آزادی و خودتعیین‌بخشی فرد در فلسفه هگل .....
الناز عباسی و محمد خیری
- ۱۳۹ ..... بررسی رویکرد هایکینگ به مطالعات تطبیقی: گذار از دین تطبیقی به فلسفه تطبیقی .....
رضا گندمی نصرآبادی
- ۱۶۱ ..... بررسی جایگاه تأویل در تأملات قرآنی ملاصدرا با تأکید بر اصول و مبانی فلسفی وی .....
فرخنده کرناسی دزفولی، محمد سعیدی‌مهر و سیدسجاد ساداتی‌زاده
- ۱۸۱ ..... جایگاه حکمت عملی در طبقه‌بندی دانش‌ها از دیدگاه فارابی .....
محمدعلی نوری
- ۱۹۹ ..... رابطه علم ادراک حسی با تجربه ادراک حسی: بررسی مواجهه برج با مک‌داول .....
فراز عطار
- ۲۱۹ ..... واکاوی اندیشه فاعلیت در حکمت مشاء .....
حسین پژوهنده نجف‌آبادی و رضا رمضانی
- بررسی انتقادی عقلانیت معرفت‌دینی، معیار و پیامدهای مترتب بر آن از منظر سیدان بر اساس مبانی
حکمت متعالیه (جوادی آملی) .....
محمدامین خضولو
- ۲۴۱ .....
محمدامین خضولو
- ۲۵۹ ..... تحول مفهومی دولت و جامعه در دوران روشنگری با تمرکز بر فلسفه هابز .....
ساسان کریمی
- ۵ ..... چکیده و منابع مقالات به زبان انگلیسی .....
5

Contents

Articles:

- The Pessimistic Meta-Induction Argument and Scientific Realism: The Non-Referential Approaches**..... ۷
Mirsaeid Musavi Karimi
- God as a Moral Agent (1)**..... ۴۱
Abolghasem Fanaei
- Monism in Primitive Religions and the Issue of the Origin of Religion**..... ۷۱
Abdorrahim Soleimani
- Logic and Informativeness in Hajhosseini's Logical Systems**..... ۸۹
Asadollah Fallahi
- Freedom and Self-Determination of the Individual in Hegel's Philosophy** ۱۱۰
Elnaz Abbasi and Mohammad Kheyri
- Examining Hocking's Approach to Comparative Studies Passing from Comparative Religion to Comparative Philosophy**..... ۱۳۹
Reza Gandomi Nasrabadi
- The Study of the Position of Interpretation in Milla Sadra's Quranic Commentators with Emphasis on Interpretive Principles and his Philosophical Foundations**..... ۱۶۱
Farkhondeh Kornasidezfuli, Mohammad Saeedimehr and Seyedsajad Sadatizadeh
- The Position of Practical Philosophy in the Classification of Sciences in Farabi's view** ۱۸۱
Mohammadali Nouri
- Science of Perception and Perceptual Experience: Burge vs. McDowell...** ۱۹۹
Faraz Attar
- Analyzing the Idea of Agency in Hekmat Masha** ۲۱۹
Hosein Pazhouhandeh and Reza Ramazani
- A critical examination of the rationality of religious knowledge, its criteria and consequences from Sidan's point of view based on the principles of transcendental wisdom (Javadi Amoli)** ۲۴۱
Mohammadamin Khezrluo
- The Conceptual Transformation of the State and Society During the Enlightenment Era: A Focus on Hobbes's Philosophy** ۲۵۹
Sasan Karimi
- Abstracts & Bibliographies in English**..... 5

**Existence and Knowledge* is ready to review and accept articles in all subjects related to philosophical academic research.

*Principles of transparency, rights of authors and readers, ethical codes of authors, reviewers, editors, editorial board and the office of journal are fully reflected in the website. *Existence and Knowledge* considers itself and its associates, as well as all authors, obligated to comply with these principles and regulations. These principles have mostly been codification in accordance with the principles of the Committee on Publication Ethics (COPE) and the internal guidelines of the *Existence and Knowledge*

*Articles that Received only with the Following Conditions, Will be Considered:

- Article must be a conclusion of its author's studies. It is mandatory to observe all ethical principles for writing.

- The article and all of its components should not exceed 7500 words.

- Articles must have these parts:

A) Persian and English abstract, up to 220 words.

B) Key words in Persian and English, (4 to 7 words).

C) Introduction, main idea, discusses, conclusion and also the references must be complete and sound.

D) If the article got accepted for publishing, list of references must be translated in English by author.

E) For submitting articles in some of the international indexing systems, by the request of office of the journal, all authors are obligated to write a short article of their articles in 750 words.

- Authors profile must be completed according to the sample which is uploaded in Authors Guidelines and sent via website of the journal.

- The letter of commitment and conflict of interest, on the basis of the sample, must be completed and uploaded on our website and signed by all authors and beneficiaries. When an article is submitted, it is necessary to scan and upload sheet of the letter of commitment.

- Articles which are sent to *Existence and Knowledge*, should not be published before in other national or international journals or as parts of books and collections.

- All citations and references of articles must be throughfully arranged by the authors of articles according to the instructions mentioned in Author's Guideline.

- Mofid University's official method of academic writing and editing standards is according to the 14th chapter of Chicago Style, 17th Edition.

* *Existence and Knowledge* will review and analyze all received papers by verify authenticity systems and plagiarism detection tools. In case of discovering violation of ethical principles or the incidence of plagiarism, the most intense encounters will take place.

*All sample files and complete instructions on how to edit and submit articles are uploaded in the website. Please edit your articles based on them and submit your articles after ensuring that you follow all the points.

Publisher:

Mofid University

Existence
& Knowledge

Director in-charge:

Dr. Seyyed Masoud Mousavi Karimi

Editor in-chief:

Prof. Seyyed Zia Movahed

Deputy Editor:

Alireza Maleki

National Editorial Board:

Dr. Shapor Etemad

Iranian Research Institute of Philosophy

Prof. Ali Allah Bedashti *Qom University*

Dr. Seyyed Mohammad Entezam *Mofid University*

Prof. Mohammad Ilkhani *Shahid Beheshti University*

Prof. Amir Divani *Mofid University*

Prof. Seyyed Zia Movahed *Iranian Research Institute of Philosophy*

Prof. Mirsaeed Mousavi Karimi *Mofid University*

International Editorial Board:

Prof. Andrey Smirnov *Russian Academy of Sciences*

* * * *

Executive Manager: Zakaria Mehtari

Persian Language Editor: Mohammad Reza Monsefi **English Language Editor:** Mozghan Mofidi

* * * *

Articles should be sent only through our website

* * * *

Information and guidance on editing and writing principles, publication ethics and peer review process are represented in our website.

* * * *

Postal Address: Central Office of Study Centers, Mofid University,
Sadoughi Bly, Qom, Iran.

(025)32925764

Print ISSN: 2423-4664 **Online ISSN:** 2676-6809

Email: ek.mofidu@gmail.com

Website: <http://philosophy.mofidu.ac.ir/>

The Journal of
Existence and Knowledge

Semi-Annual, Vol. 9, No. 1, Issue 17, Spring & Summer 2022

ISSN(P): 2423-4664 ISSN(E): 2676-6809

<http://philosophy.mofidu.ac.ir>

The Pessimistic Meta-Induction Argument and Scientific Realism: The Non-Referential Approaches *
God as a Moral Agent (1) * Monism in Primitive Religions and the Issue of the Origin of Religion *
Logic and Informativeness in Hajhosseini's Logical Systems * Freedom and Self-Determination of
the Individual in Hegel's Philosophy * Examining Hocking's Approach to Comparative Studies
Passing from Comparative Religion to Comparative Philosophy * The Study of the Position of
Interpretation in Mlla Sadra's Quranic Commentators with Emphasis on Interpretive Principles and
his Philosophical Foundations * The Position of Practical Philosophy in the Classification of Sciences
in Farabi's view * Science of Perception and Perceptual Experience: Burge vs. McDowell *
Analyzing the Idea of Agency in Hekmat Masha * A critical examination of the rationality of religious
knowledge, its criteria and consequences from Sidan's point of view based on the principles of
transcendental wisdom (Javadi Amoli) * The Conceptual Transformation of the State and Society
During the Enlightenment Era: A Focus on Hobbes's Philosophy

Mofid University